

Udkast til Feministisk Forandrings politik om kønsbaseret vold

Til Generalforsamling 2020 og 2021

Europarådets konvention om vold mod kvinder og børn

Istanbulkonventionen er den europæiske konvention til bekæmpelse af vold mod kvinder og børn. Den stiller krav og sætter standarder og er dermed et godt afsæt for en mere målrettet og styrket indsats mod kønsbaseret vold. Men ekspertgruppen under Europarådet (GREVIO), der evaluerer de lande der, som Danmark har underskrevet konventionen, har i deres rapporter, gentagne gange kritiseret Danmark for ikke at leve op til konventionen*. Det skal der rettes op på.

Kønsbaseret vold og ligestilling i Danmark

Selvom mange fejlagtigt mener at ligestilling er opnået i Danmark, peger omfanget af kønsbaseret vold, det vil sige mænds vold mod kvinder og børn, på at dette ikke er tilfældet. Gennemsnitlig ca. 6.200 personer bliver årligt udsat for et seksualiseret overgreb herunder voldtægt, af disse er 84% kvinder. 38.000 kvinder udsættes for partnervold, der ofte går ud over børn. Indenfor et år udsættes 4% af alle kvinder for systematisk psykisk vold. Fra 2012 indtil 2017 ramte 3 ud af 4 partnerdrab kvinder. I alle disse voldsformer er den vold kvinder udsættes for langt voldsommere end dén, mænd udsættes for. Bl.a. udgør størstedelen af den partnervold mænd rammes af, af forskellige former for selvforsvar fra kvinders side, eller af vold fra mandlige partnere. Den vold kvinder udsættes for går oftest også ud over deres børn enten direkte, eller indirekte gennem voldens begrænsning af kvindernes muligheder for at ivaretage deres børns behov og interesser. Kønsbaseret vold og dens konsekvenser begrænser også kvinders råderum og deres muligheder for deltagelse i samfundet. Ligestilling er ikke opnået så længe der findes kønsbaseret vold.

Kønsneutralisering og kønskritik

For at kunne leve op til Istanbulkonventionen og fremme ligestilling, må vi have en kønskritisk tilgang til undersøgelsen, forståelsen, forebyggelsen af og juraen omkring den kønsbaserede volds forskellige udtryksformer. Men senere års tendenser til kønsneutralisering underminerer dette. For at den kønsbaserede vold ikke usynliggøres er det bl.a. vigtigt at fastholde kønsdifferenciering i statistikker og begreber som 'mænds vold mod kvinder og børn' samt 'kvindemord' i stedet for f.eks. 'familietragedie'.

Forebyggelse

Der skal meget mere fokus og bruges mange flere ressourcer på *forebyggelse* af kønsbaseret vold. Der skal være kønskritisk undervisning af børn i institutioner, skoler, mm. Og emnet skal være obligatorisk for uddannelse af alle faggrupper, der har med børn og unge at gøre.

Det skal f.eks. være lige så almindeligt for skoler at undervise børn og unge i metoder, der forebygger seksualiserede overgreb og kærestevold, som at undervise i trafiksikkerhed og forebyggelse af mobning. F.eks. skal børn og unge have adgang til:

- Mere information målrettet til aldersgruppen, som tydeliggør børns rettigheder – herunder retten til at sætte grænser

- Mere information målrettet til aldersgruppen, som tydeliggør, at hvis andre børn, unge eller voksne foretager sig konkrete grænseoverskridende eller voldelige handlinger, så er det forkert og barnet eller den unge skal bede om hjælp
- Mere information om hvem der kan hjælpe, og hvor barnet og den unge kan henvende sig, hvis barnet eller den unge oplever grænseoverskridende adfærd
- Mere information om at seksuelle overgreb finder sted i et omfang svarende til 1-2 elever i teenageårene i hver folkeskoleklasse – barnet og den unge er ikke alene
- Mere information målrettet voksne – eksempelvis kampagner på diverse platforme – om børns ret til at sætte grænser og hjælp til at kunne læse børnenes signaler og muligheder for at handle herpå.

Så længe den kønsbaserede vold er så udbredt som den er, burde det være ligeså almindeligt og tilgængeligt for kvinder at gå på et kursus i voldsforebyggende metoder, som at gå på et kursus i førstehjælp.

Ressourcer og national handlingsplan

Ressourcerne til forebyggelse og bekæmpelse af kønsbaseret vold, skal bedre afspejle problemets alvor og omfang. Der er bl.a. brug for ressourcer til folkeoplysningskampagner om mænds vold mod kvinder som et samfundsmæssigt problem, og problemet må ikke kønsneutraliseres som i begrebet partnervold.

Danmark mangler en national handlingsplan i forhold til seksualiseret vold, der dækker alle aldersgrupper, ligesom man har det i Norge og Sverige. Handlingsplanen skal bl.a. indeholde afsættelse af ressourcer til forskning i normer og praksisser, der understøtter voldtægt og andre seksualiserede overgreb. Handlingsplanen skal bidrage til at indsats, der kan ændre sådanne normer, styrkes og koordineres.

Samtykke Lovgivning

Det er på tide, at Danmark får en ny voldtægtslovgivning, som beskytter de udsatte kvinder og mænd bedre end i dag. Den lov skal baseres på samtykke. Det vil sige et grundlæggende princip om, at samleje og andre former for seksuelle handlinger skal være baseret på konsensus og lyst. Samtykkebaseret lovgivning betyder, at det bliver strafbart, hvis man har samleje eller lignende med en person, der ikke medvirker frivilligt. Der skal også være mere opmærksomhed på seksualiseret vold i parforhold, bl.a. også som en del af den psykiske vold.

Sager om partnervold

I dansk ret er der dokumenteret en tendens til, at domstolene ved straffastsættelsen i sager om partnervold giver mildere straffe for partnervold end for lignende vold begået mod ikke-nærtstående. Psykisk og seksualiseret vold udgør store og ofte uerkendte aspekter af denne vold.

Da denne voldsform oftest rammer kvinder og udføres af mænd og hjemmet kan blive et utrygt sted, bliver denne retspraksis til negativ diskrimination af kvinder og positiv særbehandling af mænd. Vi anbefaler derfor at en nær relation mellem offer og gerningsperson burde anses som en skærpende omstændighed og ikke omvendt. Og i givet fald at den voldelige partner bortvises fra hjemmet (den østrigske lovgivning).

Bedre forhold for udenlandske kvinder udsat for vold

Vi skal arbejde for at sikre at kvinder uden dansk statsborgerskab, som er udsat for vold fra en partner ikke mister rettet til at opholde sig og arbejde i Danmark, ved at forlade en voldelige partner.

Kvinder på integrationsydelse skal have ret til at få ydelsen med sig, hvis de er nødt til at tage på krisecenter i en anden kommune.

Styrke indsatsen overfor partnervold og seksualiserede overgreb i kommunen

Medarbejder i kommunerne skal uddannes til at kunne forebygge og spotte partnervold, samt sikre tidligere indsatser i familier med vold. Feministisk Forandring støtter Lev uden Volds anbefalinger til kommuner. F.eks. at der i alle landets kommuner skal udarbejdes enkle og målrettede informationsmaterialer til uddeling og ophængning i kommunernes afdelinger, således at både borgere og sagsbehandlere gøres opmærksomme på mulige tilbud om hjælp i og uden for kommunernes regi.

Behov for et øget fokus på stalking og psykisk vold

Ligesom mange andre former for kønsbaseret vold i nære relationer går stalking og psykisk vold hånd i hånd med de andre former. De er relativt udbredte og der skal derfor i praksis mere fokus på dem. Opmærksomhed på dem kan bidrage til opsporingen af andre voldsformer og til indsigt i behovet for generelt øgede indsatser overfor kønsbaseret vold ligesom i behovet for hjælp til den enkelte. Den nye lovgivning omkring beskyttelse af stalking- og psykisk voldsudsatte skal implementeres mere systematisk.

Politiet

I forhold til nyere lovgivning på de her nævnte områder, såvel som i forhold til kønsbaseret vold i det hele taget, bør politiet muligheder oprustes gennem bevillinger til personale, oplæring og forankring i 'ekspertgrupper'.

Prostitution

Feministisk forandring har en særskilt politik om prostitution. Fordi der er tale om en tingsliggørelse af kvinders kroppe som i voldtægt, en varegørelse af kvinder og at det generelt er mænd, der udgør størstedelen af kundegruppen, må prostitution anses for at være en del af den sammenhængende konstellation af forskellige former for kønsbaseret og seksualiseret vold. De andre former for kønsbaseret vold er særdeles udbredte i prostitutionsindustrien og herudover forbundet med menneskehandel.

* <https://rm.coe.int/grevio-first-baseline-report-on-denmark/16807688ae>

** (<https://levudenvold.dk/wp-content/uploads/2019/06/resume-og-anbefalinger-lev-uden-vold-0619.pdf>)